EUROPOS
KOMISIJA

Strasbūras, 2024 11 26
COM(2024) 724 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

kuria patvirtinamas Portugalijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

kuria patvirtinamas Portugalijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnį,

atsižvelgdama į Reglamentą (ES) 2024/1263, ypač į jo 17 straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

kadangi:

BENDROSIOS PASTABOS

(1) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo reformuota ES ekonomikos valdymo sistema. Pagrindiniai reformuotos ES ekonomikos valdymo sistemos elementai yra Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros[1] kartu su iš dalies pakeistu Reglamentu (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo[2] ir iš dalies pakeista Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl valstybių narių biudžeto sistemų[3]. Sistemos tikslas – užtikrinti valstybės skolos tvarumą ir tvarų bei integracinį augimą vykdant reformas ir investicijas. Ja valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę ir skiriamas dėmesys vidutinės trukmės laikotarpiui ir veiksmingam bei nuosekliam taisyklių laikymosi užtikrinimui;

(2) naujosios ekonomikos valdymo sistemos pagrindas yra nacionaliniai vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai, kuriuos valstybės narės pateikia Tarybai ir Komisijai. Planais siekiama dviejų tikslų: i) užtikrinti, kad iki koregavimo laikotarpio pabaigos valdžios sektoriaus bendroji skola imtų patikimai mažėti arba liktų apdairaus lygio ir kad valdžios sektoriaus deficitas vidutinės trukmės laikotarpiu būtų sumažintas ir išliktų mažesnis už 3 % BVP pamatinę vertę, ir ii) užtikrinti, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama pagrindinius Europos semestro metu nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus ES prioritetus. Tuo tikslu kiekviename plane turi būti pateiktas vidutinės trukmės įsipareigojimas laikytis grynųjų išlaidų[4] plano, kuriuo veiksmingai nustatomas

---

1 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97, (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

2 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/1264, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo, (OL L, 2024/1264, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

3 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms, (OL L, 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

4 Grynosios išlaidos, apibrėžtos Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnyje, – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios

biudžeto apribojimas plano įgyvendinimo laikotarpiu, apimančiu ketverius ar penkerius metus (priklausomai nuo įprastos valstybės narės teisėkūros ciklo trukmės). Be to, plane turi būti paaiškinta, kaip valstybė narė užtikrins, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro metu, visų pirma konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose (jei taikytina, įskaitant rekomendacijas, susijusias su makroekonominio disbalanso procedūra (MDP)), nustatytus iššūkius, ir kaip valstybė narė atsižvelgs į bendrus Sąjungos prioritetus. Fiskalinio koregavimo laikotarpis apima ketverių metų laikotarpį ir gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejais metais, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas, atitinkančias Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus;

(4) pateikus planą, Komisija turi įvertinti, ar jis atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus;

(5) remdamasi Komisijos rekomendacija, Taryba tuomet turi priimti rekomendaciją, kurioje nustatomas atitinkamos valstybės narės grynųjų išlaidų planas, ir, kai taikytina, patvirtinami reformų ir investicijų įsipareigojimai;

PASTABOS DĖL PORTUGALIJOS NACIONALINIO VIDUTINĖS TRUKMĖS LAIKOTARPIO FISKALINIO STRUKTŪRINIO PLANO

(6) 2024 m. spalio 11 d. Portugalija Tarybai ir Komisijai pateikė savo nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Planas pateiktas pratęsus Reglamento (ES) 2024/1263 36 straipsnyje nustatytą terminą, kaip susitarta su Komisija, atsižvelgiant į Portugalijos nurodytas priežastis;

Procesas iki plano pateikimo

(7) 2024 m. birželio 21 d. Komisija Portugalijai pagal Reglamento (ES) 2024/1263 9 straipsnį išsiuntė orientacinę trajektoriją[5]. 2024 m. spalio 11 d. Komisija orientacinę trajektoriją paskelbė[6]. Orientacinė trajektorija yra grindžiama rizika ir ja užtikrinama, kad iki fiskalinio koregavimo laikotarpio pabaigos ir nesiimant tolesnių biudžeto priemonių po koregavimo laikotarpio, valdžios sektoriaus bendroji skola vidutinės trukmės laikotarpiu patikimai mažėtų arba liktų apdairaus lygio, o valdžios sektoriaus deficitas koregavimo laikotarpiu būtų sumažintas iki mažesnės nei 3 % BVP vertės ir vidutinės trukmės laikotarpiu išliktų mažesnis už tą pamatinę vertę. Vidutinės trukmės laikotarpis apibrėžiamas kaip dešimties metų laikotarpis po koregavimo laikotarpio pabaigos. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 7 ir 8

---

visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

5 Valstybėms narėms ir Ekonomikos ir finansų komitetui perduotos išankstinės gairės apima trajektorijas be koregavimo laikotarpio pratęsimo ir su juo (atitinkamai apimančias 4 ir 7 metus). Jos taip pat apima pagrindines pradines sąlygas ir pagrindines prielaidas, naudojamas Komisijos vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus skolos prognozavimo sistemoje. Orientacinė trajektorija apskaičiuota pagal metodiką, aprašytą Komisijos 2023 m. skolos tvarumo stebėsenos ataskaitoje (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Ji grindžiama Europos Komisijos 2024 m. pavasario prognoze ir jos vidutinės trukmės laikotarpio pratęsimu iki 2033 m., o ilgalaikis BVP augimas ir su visuomenės senėjimu susijusios išlaidos atitinka bendrą Komisijos ir Tarybos 2024 m. ataskaitą dėl senėjimo (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

6 https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#portugal

straipsnius orientacinė trajektorija taip pat dera su skolos tvarumo apsaugos priemone ir atsparumo deficitui apsaugos priemone. Portugalijos orientacinėje trajektorijoje nustatyta, kad, remiantis Komisijos prielaidomis ir darant prielaidą, kad bus taikomas 4 metų koregavimo laikotarpis, grynosios išlaidos neturėtų didėti daugiau nei 1 lentelėje nurodytos vertės. Tai atitinka 3,6 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą per koregavimo laikotarpį (2025–2028 m.);

1 lentelė. 2024 m. birželio 21 d. Komisijos Portugalijai pateikta orientacinė trajektorija

	2025	2026	2027	2028	2025–2028 m. vidurkis
Didžiausias grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	4,1	3,6	3,4	3,3	3,6

Šaltinis: Komisijos skaičiavimai.

(8) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 12 straipsnį 2024 m. liepos–spalio mėn. vyko Portugalijos ir Komisijos techninis dialogas. Dialoge daugiausia dėmesio skirta Portugalijos numatytam grynųjų išlaidų planui ir jo pagrindinėms prielaidoms (visų pirma potencialaus augimo įverčiams), apsaugos priemonės, pagal kurią neleidžiama fiskalinio koregavimo pastangų sutelkti laikotarpio pabaigoje, išimčiai, taip pat numatomam reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro metu nustatytus iššūkius ir bendrus Sąjungos prioritetus, kurie apima sąžiningą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, socialinį ir ekonominį atsparumą, energetinį saugumą ir gynybos pajėgumų stiprinimą, įgyvendinimui;

(9) remiantis Portugalijos plane pateikta informacija, Reglamento (ES) 2024/1263 11 straipsnio 3 dalyje numatytas konsultacijų su atitinkamais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais (įskaitant socialinius partnerius) procesas prieš pateikiant planą nebuvo vykdomas, laikantis Reglamento (ES) 2024/1263 36 straipsnio 1 dalies c punkte numatytų pereinamojo laikotarpio nuostatų;

(10) nacionalinė fiskalinė taryba (*Conselho das Finanças Públicas*) pateikė nuomonę dėl makroekonominės prognozės ir makroekonominių prielaidų, kuriomis grindžiamas daugiametis grynųjų išlaidų planas. Fiskalinė taryba padarė išvadą, kad ekonomikos augimo projekcijos ir BVP defliatorius atrodo tikėtini, tačiau išreiškė abejonių, susijusių su potencialaus augimo ir gamybos apimties atotrūkio įverčių tikėtinumu atsižvelgiant į bendrą plano makroekonominį scenarijų;

(11) 2024 m. spalio 11 d. planas buvo pateiktas nacionaliniame parlamente;

Kiti susiję procesai

(12) 2024 m. spalio 15 d. Portugalija pateikė 2025 m. biudžeto plano projektą. [2024 m. lapkričio 26 d.] Komisija priėmė nuomonę dėl šio biudžeto plano projekto[7];

(13) 2024 m. spalio 21 d. Taryba Portugalijai per Europos semestrą pateikė įvairių konkrečiai jai skirtų rekomendacijų (KŠSR)[8];

PLANO SANTRAUKA IR KOMISIJOS ATLIKTAS JO VERTINIMAS

[7] Komisijos nuomonė dėl Portugalijos biudžeto plano projekto, 2024 11 26, C(2024)9063 *final*.

[8] Tarybos rekomendacija dėl Portugalijos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos, dar nepaskelbta.

(14) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 16 straipsnį Komisija planą įvertino taip:

Aplinkybės: makroekonominė ir fiskalinė padėtis ir perspektyva

(15) 2023 m. ekonominė veikla Portugalijoje išaugo 2,5 % dėl vidaus paklausos ir paslaugų eksporto. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad 2024 m. ekonomika augs 1,7 % daugiausia dėl privataus ir valdžios sektoriaus vartojimo. Numatoma, kad 2025 m. realusis BVP padidės 1,9 %, nes tikimasi spartesnio investicijų augimo. Tikimasi, kad 2026 m. realusis BVP padidės 2,1 %, o jo augimą dar labiau paskatins investicijos ir privatus bei viešasis vartojimas. Numatoma, kad prognozės laikotarpiu (t. y. 2024–2026 m.) potencialaus BVP augimas Portugalijoje sumažės nuo 2,5 % 2023 m. iki 1,9 % 2026 m. dėl mažesnio darbo jėgos indėlio, atspindinčio prognozuojamą darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus sumažėjimą. 2023 m. nedarbo lygis buvo 6,5 % ir Komisija prognozuoja, kad 2024 m. jis sieks 6,4 %, 2025 m. – 6,3 % ir 2026 m. – 6,2 %. Prognozuojama, kad infliacija (BVP defliatorius) sumažės nuo 6,9 % 2023 m. iki 3,8 % 2024 m. ir 2025 m. pasieks 2,5 %, o 2026 m. – 2,2 %;

(16) kalbant apie fiskalinius pokyčius, 2023 m. Portugalijos valdžios sektoriaus perteklius sudarė 1,2 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę jis turėtų pasiekti 0,6 % BVP 2024 m. ir toliau mažėti iki 0,4 % BVP 2025 m. ir, remiantis nesikeičiančios politikos prielaida, iki 0,3 % 2026 m. Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozė apima Portugalijos 2025 m. biudžeto projektą, kurio pasiūlymą spalio mėn. vyriausybė pateikė nacionaliniam parlamentui. 2023 m. pabaigoje valdžios sektoriaus bendroji skola buvo 97,9 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad skolos santykis 2024 m. pabaigoje sumažės iki 95,7 % BVP. Numatoma, kad jis toliau mažės iki 92,9 % BVP iki 2025 m. pabaigos ir iki 90,5 % iki 2026 m. pabaigos. Komisijos fiskalinėje prognozėje neatsižvelgiama į vidutinės trukmės laikotarpio planuose nustatytus politikos įsipareigojimus, kol jie nebus pagrįsti patikimai paskelbtomis ir pakankamai patikslintomis konkrečiomis politikos priemonėmis;

Plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės makroekonominės prielaidos

(17) Portugalijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas apima 2025–2028 m. laikotarpį ir jame pateikiamas ketverių metų fiskalinis koregavimas;

(18) plane pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal Reglamento (ES) 2024/1263 13 straipsnį;

(19) plane įsipareigojama laikytis 2 lentelėje nurodyto grynųjų išlaidų plano, atitinkančio 3,6 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą per 2025–2028 m. Plane nurodytas vidutinis grynųjų išlaidų augimas koregavimo laikotarpiu (2025–2028 m.) iš esmės atitinka[9] 2024 m. birželio 21 d. Komisijos perduotą orientacinę trajektoriją. Plane daroma prielaida, kad potencialaus BVP augimas laipsniškai mažės nuo 2,4 % 2024 m. iki 1,6 % iki 2028 m. Be to, plane numatoma, kad BVP defliatoriaus augimo tempas sumažės nuo 3,1 % 2024 m. iki 2,6 % 2025 m., o vėliau iki 2028 m. – iki 2,0 %;

[9] Skirtumo nesimato dėl apvalinimo.

2 lentelė. Portugalijos plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos

	2024	2025	2026	2027	2028	Vidurkis plano galiojimo laikotarpiu 2025–2028 m.
Grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	11,8	5,0	5,1	1,2	3,3	3,6
Grynųjų išlaidų augimas (bendras, nuo 2023 bazinių metų, %)	11,8	17,4	23,4	24,8	28,9	nėra
Potencialaus BVP augimas (%)	2,4	2,1	2,0	1,7	1,6	1,8
Infliacija (BVP defliatoriaus augimas) (%)	3,1	2,6	2,0	2,0	2,0	2,2

Šaltinis: Portugalijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas ir Komisijos skaičiavimai.

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus bendrajai skolai

(20) jei plane numatytas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos pasitvirtintų, valdžios sektoriaus bendroji skola pagal planą laipsniškai sumažėtų nuo 95,9 % 2024 m. iki 83,2 % BVP koregavimo laikotarpio pabaigoje (2028 m.), kaip nurodyta toliau pateiktoje lentelėje. Prognozuojama, kad po koregavimo vidutinės trukmės laikotarpiu iki 2038 m. skolos santykis pagal planą nuolat mažės iki 64,8 %.

3 lentelė. Portugalijos plane pateikti valdžios sektoriaus bendrosios skolos ir balanso pokyčiai

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Valdžios sektoriaus skola (% BVP)	97,9	95,9	93,3	90,4	87,2	83,2	64,8
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	1,2	0,4	0,3	0,1	1,1	1,3	−1,2

Šaltinis: Portugalijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas.

Taigi, pagal planą valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis būtų toliau mažinamas iki koregavimo laikotarpio pabaigos (2028 m.). Tai yra tikėtina, nes, remiantis plano prielaidomis, pagal visus Komisijos skolos tvarumo analizės apibrėžiamojo pobūdžio testavimus nepalankiausiomis sąlygomis numatoma, kad per dešimt metų po koregavimo laikotarpio skola mažės, o tikimybinės projekcijos su pakankamai didele tikimybe rodo, kad skola mažėtų. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su skolos reikalavimu, nustatytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio a punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje;

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus balansui

(21) remiantis plane pateiktu grynųjų išlaidų planu ir prielaidomis, valdžios sektoriaus perteklius padidėtų nuo 0,3 % BVP 2025 m. iki 1,3 % BVP 2028 m. Taigi, pagal planą valdžios sektoriaus balansas koregavimo laikotarpio pabaigoje (2028 m.) neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės. Be to, per dešimt metų po koregavimo laikotarpio (t. y. iki 2038 m.) valdžios sektoriaus deficitas neviršytų 3 % BVP. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su deficito reikalavimu, nustatytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio b punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje;

Fiskalinio koregavimo laiko profilis

(22) fiskalinio koregavimo laiko profilis, matuojamas kaip plane aprašytas struktūrinio pirminio balanso pokytis, yra sutelktas laikotarpio pabaigoje, palyginti su kaip taisyklė linijiniu planu, nurodytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio e punkte. Pagal planą šį fiskalinio koregavimo profilį lemia Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės paskolomis finansuojamų projektų poveikis išlaidoms. 4 lentelėje pateikti struktūrinio pirminio balanso pokyčiai pagal planą. Struktūrinio pirminio pertekliaus sumažėjimą 2025 ir 2026 m. ir padidėjimą 2027 m. daugiausia galima paaiškinti šios rūšies išlaidomis (numatoma, kad 2025 ir 2026 m. jos atitinkamai padidės 0,2 ir 0,6 procentinio punkto BVP). Neatsižvelgiant į išlaidas, susijusias su Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės paskolomis finansuojamais projektais, fiskalinis koregavimas koregavimo laikotarpiu (2025–2028 m.) išliktų iš esmės linijinis. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su apsaugos priemonės, pagal kurią neleidžiama fiskalinio koregavimo pastangų sutelkti laikotarpio pabaigoje, išlyga, nustatyta Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio c punkte, ir pereinamojo laikotarpio nuostata, nustatyta 36 straipsnio 1 dalies e punkte;

4 lentelė. Portugalijos plane pateikti struktūrinio pirminio balanso pokyčiai

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Struktūrinis pirminis balansas (% BVP)	3,2	2,3	2,1	1,7	2,8	2,9
Struktūrinio pirminio balanso pokytis (proc. punktais)	nėra	−0,9	−0,1	−0,5	1,1	0,1

Šaltinis: Portugalijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas.

Plano derėjimas su atsparumo deficitui apsaugos priemone

(23) jeigu plano prielaidos ir įsipareigojimai pasitvirtintų, struktūrinis deficitas per visą koregavimo laikotarpį išliktų mažesnis nei 1,5 % BVP. Taigi, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, Reglamento (ES) 2024/1263 8 straipsnio 1 dalyje nurodytos bendros atsparumo maržos ir toliau bus laikomasi, todėl Reglamento (ES) 2024/1263 8 straipsnio 2 dalyje nurodyto struktūrinio pirminio balanso papildomo pagerėjimo nereikalaujama;

Plano derėjimas su skolos tvarumo apsaugos priemone

(24) remiantis Reglamento (ES) 2024/1263 7 straipsniu, kadangi valdžios sektoriaus bendroji skola pagal planą bus didesnė nei 90 % BVP 2025 ir 2026 m., skolos santykis turi vidutiniškai mažėti bent 1 procentiniu punktu per metus, kol bus mažesnis nei 90 %, o po to jis turėtų vidutiniškai mažėti po 0,5 procentinio punkto. Šis vidutinis sumažėjimas apskaičiuotas 2024–2028 m. laikotarpiu ir sudaro 3,0 procentinio punkto. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su skolos tvarumo apsaugos priemone;

Makroekonominės plano prielaidos

(25) planas grindžiamas prielaidomis, kurios skiriasi nuo 2024 m. birželio 21 d. Portugalijai perduotų Komisijos prielaidų. Visų pirma plane naudojamos skirtingos prielaidos dėl šešių kintamųjų, t. y.: pradinės būklės (t. y. 2024 m. struktūrinio pirminio balanso), potencialaus BVP augimo, BVP defliatoriaus augimo, realiojo BVP augimo, nominaliosios numanomos palūkanų normos ir atsargų ir srautų koregavimo. Be to, fiskalinis koregavimas yra sutelktas laikotarpio pabaigoje. Toliau pateikiamas prielaidų skirtumų vertinimas. Prielaidų skirtumai, turintys didžiausią poveikį vidutiniam grynųjų išlaidų augimui, išvardyti toliau kartu su kiekvieno atskirai vertinamo skirtumo įvertinimu.

- Plane daroma prielaida, kad per koregavimo laikotarpį (iki 2028 m.) potencialus BVP augimas bus šiek tiek didesnis – vidutiniškai 0,1 procentinio punkto. Pasibaigus koregavimo laikotarpiui, t. y. nuo 2028 m., potencialaus augimo eilutės sutampa su ankstesnėmis Komisijos gairėmis. Tai prisideda prie didesnio plane numatyto vidutinio grynųjų išlaidų augimo koregavimo laikotarpiu, palyginti su Komisijos prielaidomis. Apskritai šis skirtumas iki 2028 m. susidarė dėl potencialaus BVP eilučių atnaujinimo, kurį atliko Portugalija ir kuris grindžiamas ES bendrai sutarta metodika. Šis skirtumas laikomas tikėtinu, nes jį paaiškina vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane pateiktos Portugalijos trumpalaikės makroekonominės projekcijos, kurios yra šiek tiek palankesnės nei pateiktosios ankstesnėse gairėse, tačiau atitinka Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę, 2022–2023 m. šiek tiek padidinus realiojo BVP augimą ir atnaujinus Eurostato gyventojų skaičiaus projekcijas. Todėl ši prielaida laikoma tinkamai pagrįsta.
- Plane daroma prielaida, kad fiskalinio koregavimo laiko profilis, matuojamas kaip struktūrinio pirminio balanso pokytis, yra sutelktas laikotarpio pabaigoje (2027 ir 2028 m.), palyginti su Komisijos prielaida dėl linijinio koregavimo. Tai prisideda prie mažesnio plane numatyto vidutinio grynųjų išlaidų augimo koregavimo laikotarpiu, palyginti su Komisijos prielaidomis. Šį skirtumą lemia numatomas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės paskolomis finansuojamų projektų poveikis išlaidoms, kurios 2026 m. turėtų padidėti iki 1,0 % BVP, palyginti su 0,1 % BVP 2024 m. Fiskalinio koregavimo sutelkimas laikotarpio pabaigoje atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio c punktą ir 36 straipsnio e punkte nurodytą pereinamojo laikotarpio nuostatą. Todėl ši prielaida laikoma tinkamai pagrįsta.

Likę skirtumai nedaro didelio poveikio vidutiniam grynųjų išlaidų augimui, palyginti su Komisijos prielaidomis. Apskritai, atsižvelgus į visus prielaidų skirtumus, vidutinis grynųjų išlaidų augimas plane iš esmės atitinka orientacinę trajektoriją. Komisija į pirmiau išdėstytą plano prielaidų vertinimą atsižvelgs ateityje vertindama, ar laikomasi grynųjų išlaidų plano;

Plano fiskalinė strategija

(26) remiantis plane pateikta orientacine fiskaline strategija, įsipareigojimai dėl grynųjų išlaidų bus daugiausia vykdomi tiek ribojant išlaidas, tiek atliekant diskrecinį pajamų didinimą. Nors plane pateikiama pajamas mažinančių fiskalinės politikos priemonių, pavyzdžiui, planuojamas jaunimui taikomo gyventojų pajamų mokesčio režimo atnaujinimas, tikimasi, kad 2025 m. jas kompensuos neatidėliotinų energijos priemonių panaikinimas, pavyzdžiui, anglies dioksido dedamosios degalų mokestyje įšaldymo panaikinimas ir laipsniškas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės paskolomis finansuojamų projektų nutraukimas 2027 m. Politikos priemonių, kurios turi būti priimtos, apibrėžimas turi būti patvirtinamas arba koreguojamas ir kiekybiškai įvertinamas metiniuose biudžetuose. Plane pateiktos orientacinės fiskalinės strategijos įgyvendinimui kyla rizika, kurią lemia su didėjančiu spaudimu viešojo sektoriaus darbo užmokesčio ir socialinių pervedimų išlaidoms susijusi rizika. Be to, 2025 m. biudžeto plano projekte nurodomos politikos priemonės, kuriomis bus įvykdytas 2025 m. grynųjų išlaidų įsipareigojimas[10];

Plano reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro metu nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus Sąjungos prioritetus, ketinimai

(27) plane aprašomi politikos ketinimai, susiję su reformomis ir investicijomis, kuriomis siekiama reaguoti į pagrindinius Europos semestro metu, visų pirma konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose, nustatytus iššūkius ir atsižvelgti į bendrus ES prioritetus. Plano reformos ir investicijos grindžiamos esamu vyriausybės strategijos dokumentu (*Grandes Opções 2024–2028*). Plane pateikta daugiau kaip 60 reformų ir investicijų, iš kurių 27 priskiriamos prie gaunančių finansinę paramą pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ir iš sanglaudos politikos fondų;

(28) kalbant apie bendrą sąžiningos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, įskaitant Reglamente (ES) 2021/1119 išdėstytus poveikio klimatui tikslus, prioritetą, į planą įtrauktas Vandens strateginio plano parengimas ir įgyvendinimas ir konkrečių efektyvaus vandens naudojimo skatinimo programų parengimas (2024 m. KŠSR dėl vandens taupymo); atliekų tvarkymo gerinimo ir žiedinės ekonomikos skatinimo priemonės (2022 ir 2023 m. KŠSR dėl žiedinės ekonomikos); investicijos į sparčiojo judriojo ryšio interneto tinklus retai apgyvendintose teritorijose ir Nacionalinė skaitmeninė strategija (2019 m. KŠSR dėl skaitmeninio raštingumo gerinimo); geležinkelių infrastruktūros (geležinkelių ir greitųjų traukinių) statyba (2020 ir 2019 m. KŠSR dėl geležinkelių infrastruktūros) ir programų, kuriomis remiamos investicijos į energijos vartojimo efektyvumą pastatuose, visų pirma gyvenamuosiuose pastatuose, kaip numatyta ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane, stiprinimas (ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas; 2023 ir 2022 m. KŠSR dėl energijos vartojimo efektyvumo pastatuose). Kalbant apie šį bendrą prioritetą, Portugalija taip pat numato didinti mokesčių ir socialinės apsaugos institucijų, registrų ir notarų duomenų sąsajas, kuriomis ketinama įgyvendinti 2024, 2023 ir 2022 m. KŠSR dėl mokesčių ir socialinės apsaugos sistemų veiksmingumo;

(29) kalbant apie bendrą socialinio ir ekonominio atsparumo, įskaitant Europos socialinių teisių ramstį, prioritetą, į planą įtrauktas nacionalinio minimaliojo darbo užmokesčio padidinimas (2020 ir 2019 m. KŠSR dėl darbo rinkos ir socialinės apsaugos) ir priemonė, kuria užtikrinama visuotinė galimybė nemokamai naudotis vaikų

[10] Žr. Komisijos nuomonę dėl Portugalijos biudžeto plano projekto, 2024 11 26, C(2024)9063 *final*.

priežiūros ir ikimokyklinio ugdymo paslaugomis (2020, 2019 ir 2019 m. KŠSR dėl socialinės apsaugos veiksmingumo ir tinkamumo); veiksmai, susiję su darbo rinkos politika, įskaitant kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo programas, įtrauktas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą (2020 ir 2019 m. KŠSR dėl įgūdžių ir švietimo); investicijų linijos startuoliams ir rizikos kapitalui sukūrimas, sukuriant mišrių investicijų į nuosavą kapitalą fondą (2020 m. KŠSR dėl inovacijų); nemokumo režimų reforma, kuria siekiama paspartinti bylų nagrinėjimą ir teismo sprendimų priėmimą ir kuri taip pat įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą (2019 m. KŠSR dėl nemokumo ir susigrąžinimo procedūrų veiksmingumo didinimo); įmonių ataskaitų, susijusių su valstybės kompensacija, reforma (2019 m. KŠSR dėl valstybės valdomų įmonių); nacionalinei sveikatos priežiūros tarnybai skirtas daugiametis investicijų planas ir fizinio aktyvumo ir sporto planas (2020 m. KŠSR dėl sveikatos priežiūros) ir mokesčių režimo, susijusio su įmonių restruktūrizavimo ir susijungimo operacijomis, supaprastinimas (2024 m. KŠSR dėl mokesčių sistemos veiksmingumo didinimo). Į planą neįtrauktos priemonės, kuriomis būtų sprendžiamas Portugalijos pensijų sistemos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinio tvarumo klausimas (2024 m. KŠSR dėl fiskalinių struktūrinių reformų);

(30) kalbant apie bendrą energetinio saugumo prioritetą, į planą įtraukta reforma, kuria siekiama racionalizuoti atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų licencijavimą (atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų licencijavimo misijos struktūra – EMER 2030) ir kuri taip pat įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano skyrių „REPowerEU“ (2023 ir 2022 m. KŠSR dėl leidimų diegti atsinaujinančiųjų išteklių energiją supaprastinimo ir skaitmenizavimo); priemonės, kuriomis užtikrinamas labiau integruotas, koordinuotas ir veiksmingesnis energijos tinklų planavimas, ir nacionalinė žinių apie ypatingos svarbos ir strategines žaliavas ir jų nustatymo bei tausaus naudojimo strategija. Į planą neįtrauktos priemonės, kuriomis būtų siekiama stiprinti elektros energijos perdavimo ir paskirstymo tinklą (2024 m. KŠSR dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijos, energetikos infrastruktūros ir tinklų);

(31) kalbant apie bendrą gynybos pajėgumų prioritetą, į planą įtrauktas gynybos pramonės pajėgumų stiprinimas, didinant investicijas į karinių įrenginių atnaujinimą, medžiagas ir modernizavimą, taip pat konkrečių viešųjų pirkimų gynybos srityse procedūrų peržiūra;

(32) plane taip pat pateikiama informacija apie suderinamumą ir, jei reikia, papildomumą su sanglaudos politikos fondais ir Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu. Portugalija į nacionalinius strateginius iššūkius, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir partnerystės susitarimą įtraukia reformų ir investicijų sąsajas, be kita ko, prireikus susiedama atitinkamas sanglaudos politikos programas, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano priemones ir Europos socialinių teisių ramstį;

(33) planu siekiama prisidėti prie Portugalijos viešųjų investicijų poreikių, susijusių su bendrais ES prioritetais, tenkinimo. Kalbant apie bendrą sąžiningos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos prioritetą, Portugalija nurodo, kad reikia parengti jungtinės infrastruktūros tinklo planą, kad būtų padidintas vandens naudojimo efektyvumas, imtis gamtos atkūrimo ir apsaugos priemonių, parengti nacionalinį miškų paktą ir imtis daugiau atsparumo didinimo priemonių pakrančių teritorijose, kad būtų galima prisitaikyti prie klimato kaitos poveikio, ir kad būtina investuoti į skaitmenizaciją ir technologines inovacijas. Kalbant apie bendrą socialinio ir ekonominio atsparumo

prioritetą, Portugalija nurodo, kad reikia daugiau paramos priemonių smurto šeimoje ir prekybos žmonėmis aukoms. Energetinio saugumo srityje Portugalija nurodo, kad reikia toliau stengtis diversifikuoti energijos rūšių derinį ir mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir geriau valdyti geologinius išteklius ir ypatingos svarbos žaliavas. Galiausiai, kalbant apie gynybos pajėgumų stiprinimą, Portugalija nurodė, kad yra kariuomenės finansavimo ir investicijų spraga ir kad reikia didinti karinės karjeros patrauklumą;

Komisijos vertinimo išvada

(34) apskritai Komisija laikosi nuomonės, kad Portugalijos planas atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus;

BENDRA IŠVADA

(35) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 17 straipsnį Taryba Portugalijai turėtų rekomenduoti plane nustatytą grynųjų išlaidų planą.

REKOMENDUOJA Portugalijai

1. Užtikrinti, kad grynųjų išlaidų augimas neviršytų šios rekomendacijos I priede nustatytų didžiausių rodiklių.

Be to, Taryba ragina Portugaliją užtikrinti, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro metu, visų pirma konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus Sąjungos prioritetus.

I PRIEDAS

Didžiausias grynųjų išlaidų augimo tempas
(metinis ir bendras augimo tempai nominaliąja verte)
Portugalija

Metai		2025	2026	2027	2028
Augimo tempas (%)	Metinis	5,0	5,1	1,2	3,3
	Bendras (*)	17,4	23,4	24,8	28,9

(*) Bendras augimo tempas apskaičiuojamas atsižvelgiant į 2023 bazinius metus.

Priimta Strasbūre

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė